

Plats och tid

Swedenborg, Egnellska huset kl. 13:00 - 16:00

Närvarande ledamöter:

Mats Dahlström, Ordföranden
Susanne Norberg, KS
Christina Haggren, KS
Maria Jonsson, AIK
Sara M Hedström, KoF
Jonathan Block, BoF
Petra Palestål, Finsam
Ylva Renström, Soc
Laila Edholm, AIK
Agneta Ängsås, Landstinget
Patrik Kaemmerlé, Kopparstaden, ersättare

Ej närvarande:

Annika Ståhlberg, Kopparstaden
Dan Nygren, Kommundirektör
Margaretha Åslund
Eva Dahlander, Stadskansliet
Ulrika Gustafsson Lindberg
Pernilla Nylander, Stadskansliet
Mats Wiklund
Cecilia Zandieh, Fap
Kjell Persson, Landstinget
Anna-Klara Levin, Landstinget

Per Helin, försäkringskassan
Klas Sjören

Övriga:

Eva Grönlund, OMV
Anki Karlström, KF
Amel Mujic, AIK
Carina S Andersson, Dialogen
Cecilia Berg, Hållbarhetsstrateg
Karin Hansson, Sekreterare

Justeringsdag

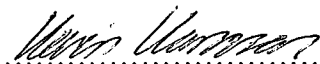
2016-08-08

Underskrifter

Ordförande

.....
Mats Dahlström

Sekreterare

.....
Karin Hansson

§ 1 Sammanträdet öppnas

Ordförande Mats Dahlström hälsar alla välkomna och förklarar mötet öppnat.

Temat för dagens möte är: Barn och ungas uppväxtvillkor, del 2

Dagens möte syftar till att skapa en prioriteringsdiskussion för kommande verksamhetsplanearbete 2017.

Målet med mötet:

Utifrån inriktningsmål och nulägesanalys identifiera de tre viktigaste frågorna/utmaningarna att prioritera och samverka kring i verksamhetsplanearbetet 2017 och om möjligt komma fram till förslag på resultatmål.

§ 2 Summering och reflektion från förra mötet

Cecilia Berg

På förra mötet presenterades en situationsanalys utifrån indikatorer för temat och verklighetsbeskrivningar av nuläget från de olika förvaltningarnas verksamheter som arbetar med barn och unga.

Syftet var att identifiera de viktigaste frågorna att prioritera och samverka kring. Förra mötet drog ut på tiden och tyvärr hanns inte prioriteringsarbetet med. Dagens möte kommer att ta vid där vi senast avslutade.

Det kan konstateras att en röd tråd i de reflektioner som gjordes i anslutning till förra mötet genomgång av indikatorer och nuläge handlade om efterfrågan på systematisk samverkan – man upplevde att central samordning i många fall saknades i frågor rörande ohälsa bland barn och unga både inom kommunens egen organisation och mot externa parter och civilsamhället.

Vidare berörs den föreläsning av Lidija Kolouh-Söderlund från Nordens Välfärdscenter på temat – Psykisk ohälsa bland barn och unga 2016 som deltagarna fått i uppgift att ta del av inför mötet. I reflektionerna på förra mötet lyftes bland annat ohälsa bland unga upp som en av de viktigaste frågorna där psykisk ohälsa bland framförallt tonåriga tjejer oroade. Många av rådets ledamöter nämner att föreläsningen bekräftar befintlig kunskap och adderar nya perspektiv och tankar kring psykisk ohälsa bland unga.

För att ge goda förutsättningar för det kommande prioriteringsarbetet presenteras statistik från förra mötet kopplat till politikens strategiska handlingsplan och dess målformulering när det gäller mål 3 ”Barn och unga är prioriterade i Falu

kommuns arbete".¹ I bilaga 1 hittar du en sammanfattning av fakta som presenterades och reflekterades kring.

§ 3 Sammanställning/redovisning av prioriteringsdiskussion

Folkhälsorådet vill se att Falu kommun prioriterar insatser som minskar psykisk ohälsa bland barn och unga.

Genom att:

- **Systematisk samverkan ska utvecklas och prioriteras för att barn och unga som mår dåligt så tidigt som möjligt ska få förebyggande och rehabiliterande insatser som gör att de klarar att gå ut skolan men godkända betyg och upplevd god hälsa.**

Reflektioner:

- Förslagsvis ska den lean-metod som har jobbat fram och prövats i "fösut-projektet" under 1,5 år utvecklas vidare och spridas.
- Det ska finnas ett samverkansmål och det ska tydliggöras vem som äger frågan, prioriterar och driver processen framåt. Kontinuerlig återkoppling är en förutsättning för att samverkansarbete ska kunna fortsätta i rätt riktning.
- För att bryta negativa mönster och trender måste vi tänka förebyggande och långsiktigt. Ekonomin får inte bli ett hinder för att se det övergripande. Allt för ofta prioriteras viktiga initiativ/förslag ner när man kommer till frågan vem som ska betala...
- Vi ser att det pågår mycket positivt idag, ungdomsslussen, Jusamprojktet. Samarbete BUP och Mora kommun är ett föredöme ev. dra lärdom härifrån, snabba på diagnoser.

- **Satsningar på föräldrastöd i olika former behöver prioriteras. Ett visst utbud av föräldrastöd finns idag men är inte tillgängligt och attraktivt som det borde vara. Vi måste hitta nya vägar för att nå dem som har behovet.**

Reflektioner:

- Hur utnyttjar vi befintliga resurser ex. socialförvaltningen? Ska fler aktörer än Dialogen anordna föräldrautbildningar ex. även frivilliga organisationer? Kan känslan vara att man känner att man misslyckats som förälder om man söker sig till Dialogen...
- Är det mer naturligt att prata om hur man ska förbättra sitt

¹ Majoritetens förslag 2016-05-24 (observera att det inkom ett nytt förslag daterat 2016-05-30 med något justerade formuleringar)

föräldraskap på föräldramöten och utvecklingssamtal i skolan där man redan har en upparbetad relation än hos Dialogen? Ska proffsen vara på skolan och inte på soc? Vi behöver ev. ett annat förhållningssätt och öka samverkan mellan skola och Dialogen. Hur marknadsför skolan Dialogen idag? Kan lärarna fungera som en trygghet och avdramatiserande länk till dialogen, ordna möten osv.?

- Ett förslag som nämns inspirerat av Headspacemodellen är behovet av ett "vardagsrum" bemannat med volontärer som finns tillgängliga på ett nära och enkelt sätt hellre än att boka in sig på en föräldrakurs. Ev. i samarbete med kontaktcenter.
- Marknadsföring: Föräldrar behöver bekräftelse, de kan vara bra föräldrar! Dialogen vet att det finns föräldrar i behov av stöd men hur marknadsför man verksamheten på ett attraktivt och effektivt sätt?

- **Utbildning är den bästa skyddsfaktorn mot psykisk ohälsa.
Folkhälsorådet vill se mera förebyggande insatser i skolan.**

Reflektioner:

- Skolan måste tänka nytt! Fler professioner så som arbetsterapeuter, sjukgymnaster, socialpedagoger behövs i skolan för att ge stöd och hjälp i den sociala och emotionella träning som vissa barn och unga behöver.
- Barn och unga i familjehem ska prioriteras. Folkhälsorådet vill se systematisk samverkan, från planerad insats till löpande stöd och uppföljning så att dessa barn och unga klarar av att slutföra skolan med godkända betyg. Modeller finns i andra kommuner.
- Skolan och förskolan ska ge barnen det föräldrarna inte kan av olika orsaker. Vi ska i så stor utsträckning som möjligt komplettera hemmen inte kompensera. Vår grundsyn är att alla föräldrar vill sitt barns absolut bästa och det ska vi bygga på. Ibland "failar" man som förälder, det är tillåtet och behöver inte vara ett misslyckande i sig. Det betyder dock inte att vi drar oss för att göra en orosanmälan om och när det behövs.

- **Folkhälsorådet vill att ungdomars trygghet på stan ska öka:**

Reflektioner:

- Idag är det stökigt vid Knutpunkten och i området kring Hemköp. Det saknas en samlingsplats för ungdomar i Falu centrum. Här behöver vuxna finnas! Hur kan vi med gemensamma krafter och nytänkande öka tryggheten på stan?
- Exempelvis patrullerar Dalkurd på Tjärnaängar i Borlänge Kan Falun villkora föreningarna i kommunen att finnas till för ungdomar ex. via nattvandring av föräldrarna, a-lag osv.

- Barn och ungdomar behöver själva engageras och vara delaktiga i arbetet med att ta fram initiativ som ökar tryggheten för unga på stan. Vad vill de ha? Vad kan vi prioritera?
- **Folkhälsorådet anser det prioriterat att även föräldrarna måste vårdas för att i sin tur kunna vårda barnen. Den viktigaste faktorn utöver föräldrastöd handlar om att ge alla Falubor en möjlighet att försörja sig.**
- **Folkhälsorådet vill se att alla som arbetar med barn och unga som målgrupp i Falu kommun ska öka sin kunskap och förståelse för hur barn och unga använder/påverkas av det som figurerar på nätet och i sociala medier.**

Reflektioner:

- Hur mycket reflekterar ungdomar över vad som händer på sociala medier både vad gäller sina egna och andras inlägg och dess konsekvenser? Ev. konfronteras av konsekvenserna av sitt eget handlande! Hur förhåller man sig till andra? Detta måste göras på ungdomarnas nivå för att kunna mötas på ett bra sätt.
- Har kommunen/skolan ett ansvar att vägleda både föräldrar, barn och unga kring risker, attityder och förhållningssätt på nätet?
- Hur påverkas unga av den lyckliga/perfekta bilden som så ofta målas upp i sociala medier? Finns det kopplingar mellan ökat användande av sociala medier och den ökande psykiska ohälsan bland barn och unga?

§ 4 Kort rapportering relevanta hållbarhetsinitiativ

- Status projekt Samling Dalarna. Projektet har döpts om till "Samling för social hållbarhet i Dalarna". Senaste informationen meddelar att projektstart är försenat till hösten 2016.

- Länsstyrelsen Dalarna har haft ett möte angående bildande av ett föräldrastödsnätverk.

- Länsstyrelsen har i uppdrag att under perioden 2014-2017 stödja kommuner, landsting och andra föräldrastödjande aktörer i arbetet med att utveckla ett universellt, kunskapande, samordnat och långsiktigt stöd till föräldrar med barn i tonåren.
- Diskussionen på mötet ledde till att det dels handlar om strategiskt arbete och hur det kan involveras i länets arbete med Samling för social hållbarhet i Dalarna. Men även möjlighet att vid "yrkesträffar" skapa möjlighet för diskussioner om utveckling av föräldrastöd i länet, samordning av gruppledarutbildning, informationsutbyte med mera.

- Beslut: Thomas Johansson (Länsstyrelsen Dalarna) lyfter frågan inom "Samling för social hållbarhet i Dalarna" om hur föräldrastöd ska lyftas in på ett övergripande plan framför allt hur arbetet kan säkerställas i länet. Länsstyrelsen bjuder in kontaktpersoner och gruppleddare till ett möte under 2016 samt två möten under 2017 (fortsättning beror på utfall och om Länsstyrelsen har fortsatt uppdrag). Syftet är informationsspridning och möjlighet till erfarenhetsutbyte.

- Rapportering från Healty Cities årsmöte. Mats Dahlström och Christina Haggren deltog i mötet och har skrivit en rapport som biläggs till protokollet.

- Övrigt: Det har inkommit en förfrågan till råden för hållbar utveckling angående intresse av att arrangera en teaterföreställning som heter: "Tänk om!" Den handlar om vägen upp ur depression och ätstörning, om att våga vara människa, vuxen, kvinna, kulturarbetare i ett högpresterande arbete. Fråga till folkhälsorådet att ta ställning till: Tycker ni att rådet ska bidra med medel till att arrangera denna teaterföreställning i Falun? Isåfall för vilken/vilka målgrupper? Frågan bordlades på grund av tidsbrist och kommer att behandlas via mail.

§ 5 Avslutning

Mats ger en kort avslutande sammanfattning av dagens möte.

- Vi konkretiserade det vi gjorde förra gången.
- Det vi kommit fram till idag går förhoppningsvis in i kommande verksamhetsplaner.

Nästa möte kommer att hållas torsdag den 6 oktober.

Bilaga 1: Sammanfattning fakta som presenterades och reflekterades kring inför prioriteringsdiskussion.

Gruppen får fundera och reflektera löpande kring fakta från föregående möte som presenteras med särskilt fokus på frågeställningen: ***Hur förebygga (och minska) psykisk ohälsa bland barn och unga i Falun.***

Utifrån målen:

- *Falu kommun arbetar för att kompensera barns ojämlika uppväxtvillkor.*
- *Barnfattigdomen minskar*

diskuteras frågeställningen: **Hur angeläget är det att andelen barn i ekonomiskt utsatta familjer minskar i Falu kommun?**

Falu kommun har som målsättning att kompensera barns ojämnliska uppväxtvillkor. Statistiken visar att ett av tio barn i Falun lever i ekonomiskt utsatta familjer

Statistik från förra mötet presenterades med tilläggsinformation om sambandsanalyser som visar att barn i ekonomiskt utsatta familjer också i större utsträckning är

- missnöjda med sin familj
- skattar sin fysiska hälsa lägre och motionerar mindre
- ofta lider av psykiska och somatiska besvär

Fakta lyftes fram om att forskningen är överens om att den psykiska ohälsan ökar bland barn och unga men man vet inte riktigt varför. Ökningstakten är i princip lika stor oavsett vilken målgrupp man tillhör, det vill säga alla har en högre benägenhet att drabbas av psykisk ohälsa idag jämfört med för 30 år sedan. Dock är sannolikheten att drabbas av psykisk ohälsa betydligt högre om man växer upp i utsatthet.

Folkhälsorådet ser allvarligt på den ökande ohälsan bland barn och unga och är väl förtrogna med ovanstående samband mellan ekonomisk utsatthet och koppling till fysisk och psykisk ohälsa. Rådet slår fast att det krävs tidiga riktade insatser och samverkan för att hjälpa och stärka de mest utsatta barnen.

Rådet lyfter också att hot och våld i hemmet är ett annat område som vi behöver fokusera på. Det kan i vissa fall upplevas som skamligt och svårt att prata om både för den som behöver ställa frågor och den som behöver berätta.

Utifrån målet:

- *Kommunen verkar tillsammans med föreningslivet, näringslivet och de kommunala bolagen för att fler barn och ungdomar ska kunna delta i meningsfulla kultur- och fritidsaktiviteter och ges kontaktytor med arbetslivet*

diskuteras frågeställningen: **Hur angeläget är det att fler unga är nöjda med sina liv när det gäller fritiden?**

Statistik från förra mötet presenterades som visade att 1 av 5 tjejer i gymnasiet är

missnöjda med sitt liv när det gäller fritiden.

Vidare lyfts information fram om att barnkonventionen sannolikt blir lag i Sverige inom kort. Utredningen bakom lagförslaget har bland annat identifierat behovet av ett kunskapslyft för att höja kompetensen om barnkonventionen. Har vi en kraftfull plan som ser till barnens bästa idag och imorgon? Frågar vi barnen vad de behöver och vill? Vilka direkta åtgärder gör vi för att stötta barnen som lever i utsatta familjer?

Folkhälsorådet poängterar att personal som jobbar med eller ofta kommer i kontakt med "utsatta" barn och unga måste få stöd och relevant utbildning för att öka medvetenheten om när man bör göra en orosanmälan. Utsatta barn och unga uttrycker en önskan om att vuxna ska bry sig sjukt mycket! Resurserna ska finnas där barnen finns! Det är viktigt att ta del av barnens perspektiv, se och lyssna på dem och agera därefter. Exempelvis har Lugnetgymnasiet en diakon som har varit ett enormt stöd för ungdomarna genom att bara finnas till. Diakonen är en annan stödjande person än en kurator.

Utifrån målen:

- Alla barn- och elever erbjuds möjligheter att utifrån sina förutsättningar uppnå de mål som är satta för förskolans och skolans verksamheter.
- Alla barn och elever erbjuds stöd för att utveckla sina förmågor och inhämta kunskap i förskola och skola utifrån sina förutsättningar och behov.
- Falun har flera nationellt ledande utbildningar, gymnasieskolan är en magnet för ungdomar i och utanför Falun. Samverkan eftersträvas i relationen till de fristående skolorna. diskuteras frågeställningen: **Vad krävs för att öka andelen unga med kompetens för gymnasiet?**

Statistik från förra mötet presenterades som visar att färre ungdomar går ut grundskolan med godkända betyg i alla ämnen. Färre elever går ut grundskolan med behörighet till ett yrkesprogram på gymnasiet.

Utifrån målet:

- Barn- och ungas psykosociala hälsa följs uppmärksamt för att göra det möjligt att i tid sätta in insatser för förbättrad hälsa och livskvalitet. Tidiga insatser görs i förskola och skola utifrån barns och elevers behov av stöd.

Diskuterades frågeställningen: **Vad krävs för att vända den negativa utvecklingen i psykisk ohälsa bland unga?**

Statistik från förra mötet presenterades som visar att alarmerande många tjejer upplever minst tre psykiska besvär såsom sömnsvårigheter, nedstämdhet, irritation, nervositet varje vecka.

Jonathan Block meddelar att mycket går i rätt riktning, under 2017 kommer en ny familjecentral att etableras. Kuratorer eller likande kompetens kommer att vara tillgänglig i alla skolor. Resurser för att alla barn ska uppnå uppsatta mål kommer att kunna prioriteras.

Samverkan mellan kommun och landsting anses vara av särskilt stor vikt för att motverka den ökade ohälsan hos barn och unga. Insatser för barn som har särskilda behov sätts idag inte in i tid. Ekonomi anses vara en hindrande faktor för samverkan – att utreda vems plånbok som ska betala tar tid på bekostnad av barnen.

I Danmark har man provat en modell kallad "Headspace", det är en volontärverksamhet där studenter som utbildar sig till ex. lärare, psykologer, socionomer etc. tillsammans med vuxna som tillfrisknat från psykisk ohälsa bemannar ett kontor/tillgängligt vardagsrum med generösa öppettider för unga som behöver någon vuxen att prata med som förstår och har tid att lyssna. På Headspace finns kompetens att remittera vidare till relevant vård/stöd om behov finns.

Folkhälsorådet poängterar vikten av att även stötta och vårda sig om barnens föräldrar för att minska risken för att barnen hamnar i psykisk och fysisk ohälsa och inte klarar sin skolgång. Olika målgrupper har behov av olika typer av stöd detta gäller både barnen och de vuxna varför vi behöver både breda och riktade anslag. I Falu kommun satsar vi redan idag på föräldrastödsutbildningar men socialförvaltningen/Dialogen uppger att de har svårt att rekrytera deltagare trots att behoven finns. Skolan äger naturligt relationer både till barn och föräldrar. Hur fångar vi upp och samordnar detta?

Cecilia lyfter fram en studie från Göteborgs universitet som visar att det är just i tonårsperioden som föräldrar anser att det är viktigast att få tillgång till föräldrastöd. Men statistiskt sett deltar inte tonårsföräldrar i föräldragrupper och kännedom om stöd är generellt sett lågt. Undersökningen visar också att många föräldrar efterlyser mera stöd bland annat via nätet och föreläsningar och rådgivning.

I Landskrona kommun har man lanserat en App för att öka möjligheten att kommunicera föräldrastöd. I appen har man samlat många användbara länkar under rubriker som "vänta barn", "sjukt barn", "barn 12-18 år" m.m. Appen länkar vidare till olika typer av stöd både sådant som kommunen och vården erbjuder men även till ex. frivilligorganisationer.

